

Sak 26/19 - «Vikingtidsmuseet på Bygdøy» - prosjektrapport XXXIII til KHMs styre 8. november 2019

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2019 ble lagt frem 7. oktober 2019 med følgende formulering i Kunnskapsdepartementets proposisjon:

«Dei unike samlingane på Vikingtidsmuseet på Bygdøy er truga, og det er nødvendig med tiltak for å sikre dei tre vikingskipa og samlingane for komande generasjonar. Regjeringa foreslår 35 mill. kroner over budsjettet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet til startløyving til Vikingtidsmuseet ved Universitetet i Oslo. Midlane skal nyttast til å starte opp sjølvne bygge- og rehabiliteringsprosjektet og til brukarutstyr. Bygginga kan dermed starte opp i 2020 og vil etter planen vere ferdig i 2025. Byggeprosjektet med brukarutstyr har ei samla kostnadsramme på 2,4 mrd. kroner og ei styringsramme på 2,1 mrd. kroner (2020-prisar).»

Med en avklart situasjon for finansiering og oppstart av byggeprosjektet arbeider nå VTM-prosjektet med gjennomgang av egne planer og organiserer prosjektet for å møte oppstart av byggeprosjektet i 2020.

I perioden fra styremøtet 20. september 2019 til 28. oktober 2019 har arbeidet i VTM-prosjektet hatt særlig fokus på følgende saker:

- Oppfølging av KS2-rapport og uavklart finansiering
- Forberedelse for oppstart av byggeprosjektet
- Aktiviteter i KHMs delprosjekter for VTM-prosjektet

I. Oppfølging av KS2-rapport og uavklart finansiering

I KS2-rapporten fra 28. september 2018 påpeker de eksterne kvalitetssikrerne (EKS) på at UiO i dette prosjektet har en rolle som er mer omfattende enn rollen til brukere i tradisjonelle byggeprosjekter. Prosjektet er avhengig av UiOs medvirkning, både som premissgiver og direkte bidragsyter i sikringsprosjektet. KS2-rapporten peker på at det faglige ansvaret for samlingen tilligger UiO ved KHM og at alle forhold knyttet til samlingens sikkerhet må forankres hos UiO. Alle arbeider som har betydning for samlingens sikkerhet må besluttes av UiO og endelig beslutning om flytting av skipene ligger hos UiO. I tillegg vil UiO være en viktig aktør under selve gjennomføringen av sikring og flytting. Videre presiserer KS2-rapporten at kostnader knyttet til flytting av samlingen ut over skip og sleder er UiOs ansvar. Kostnadene som er estimert til 36,1 mill. kr. er av KD forutsatt dekket av UiO utenfor investeringsprosjektets rammer.

KS2-rapporten understreker at hensynet til samlingens sikkerhet må legge tydeligere føringer på organisering og gjennomføring av det videre prosjektet. Det har i UiOs styrings- og koordineringsgruppe vært diskutert behovet for en ny styringsmodell med tydeligere beslutningslinjer og ansvar opp mot KD og KMD. Eiendomsdirektøren har ansvar for å følge dette opp og det har i løpet av høsten vært arbeidet med flere forslag til dette som skal behandles videre i UiO og senere sammen med KD og KMD/Statsbygg. KHM følger opp avklaring på ny styringsmodell gjennom arbeidet i UiOs styrings- og koordineringsgruppe.

På bakgrunn av KS2-rapportens påpekninger og grunnpremisset fra KD om at samlingens sikkerhet er overordnet VTM-prosjektets øvrige krav og mål, arbeides det med planlegging av et felles sikringsprosjekt – «VTM – Safeguarding» (se videre under pkt II).

Med startbevilgning på statsbudsjettet for 2020 og avsatte midler til samlingens sikkerhet i UiOs budsjetter er beregnet finansieringsbehov for denne delen av prosjektet nå ivaretatt.

De delene av VTM-prosjektet som fortsatt har uavklart finansiering er:

- Dekning av inntektstap ved lukking av museet i byggeperioden.
- Finansiering av utstillinger.
- Mulig behov for midler pga KS2-rapportens reduksjon i brukerutstyr og evt midler til laborieutstyr (CT-skanner etc).

Vedrørende tapte inntekter på billett- og butikksalg ved lukking av VSH så er UiO-ledelsen informert om det antatte omfanget på inntektstap og anslag på periodisering av dette. KHM-ledelsen følger dette opp videre.

For å møte det høye ambisjonsnivå som er uttrykt i prosjektets grunnlagsdokumenter og videreført i planleggingsfasen for nye utstillinger vil en betydelig del av utstillingsbudsjettet måtte finansieres av eksterne midler. Anslaget på ønsket finansiering gjennom sponsormidler ligger på 226 mill. Kr. Det er nå tatt frem en ny brosjyre om vikingskipenes betydning som, sammen med den brosjyren som finnes fra før om det nye museet, kan brukes i videre arbeid med finansiering. Styreleder har en aktiv rolle i arbeidet mot potensielle sponsorer.

For å minske avhengigheten av sponsorfinansiering er det påbegynt et arbeid med å finne andre finansieringskilder. Det planlegges en søknad til Sparebankstiftelsen på innholdsformidling rettet mot spesielt barn og unge (planlagt søknadsdato er 3. januar 2020). Et annet tiltak er at KHM selv

bygger opp midler til utstillinger i VTM ved å begrense utviklingen av andre utstillinger og sette av midler fra økt billettpris på fellesbilletten til Historisk museum og Vikingskipshuset.

II. Forberedelse for oppstart av byggeprosjektet

I løpet av våren 2019 ble det utarbeidet et grunnlag for en felles prosjektplan for alt sikringsarbeid i forbindelse med nytt vikingtidsmuseum (finansiering av sikringsarbeidet er delt mellom Statsbygg og UiO/KHM). Dette arbeidet dokumenterer status på sikringsarbeidet og beskriver en anbefalt organisering av sikkerhetsarbeidet og prosess videre.

For å sikre mot bortfall av opparbeidet kompetanse og store forsinkelser ble det i august avklart at VTM-prosjektet bruker deler av de midlene som UiO har bevilget til sikring av samlingen og flytting av gjenstander til å igangsette arbeidet med det samlede sikringsprosjektet. Som et ledd i dette har UiO/KHM i perioden frem til byggeprosjektet kommer i gang leid inn Ingjerd Aaraas for å lede arbeidet med «VTM – Safeguarding of objects». Ingjerd er tidligere leder i Brekke & Strand AS og har vært involvert i forprosjekt for bygg- og sikring. Det arbeides nå med avklaring på beslutningsstrukturer og hvilket mandat prosjektet skal arbeide utfra, samt utarbeidelse av forslag på organisering.

Når vi nå vet at byggeprosjektet går i gang så intensifieres også arbeidet med relokalisering av samlingene på Vikingskipshuset (VSH). Det er i denne sammenheng ansatt en prosjektkoordinator for arbeidet med relokalisering av gjenstander. Hilde Heggtveit er ansatt i en 2-årig prosjektstilling fra 01.11.19, hun kommer fra stillingen som konservator ved Henie Onstad Kunstsenter og har tidligere arbeidet ved både Nasjonalmuseet og Folkemuseet. Den første gjenstanden som flyttes ut fra VSH er Gokstadgravkammeret. Denne prosessen er påbegynt. Det blir i tiden med arbeid i VSH viktig å i tillegg til sikring av samlingene å fokusere på tilgjengelighet for besøkere og publikumsopplevelsen.

KHMs VTM-prosjekt har fokus på å skalere opp prosjektet for å møte fremdriften til byggeprosjektet. Det vil over 2020-budsjettet foreslås ansettelse av flere prosjektmedarbeidere og innleie av eksterne leverandører for arbeid både med utstillinger og utvikling av museets merkevare. I tillegg settes det fokus på planlegging av det digitale VTM som kan bidra til økt tilstedeværelse både kommunikativt og formidlingsmessig i den periode VSH er stengt.

Det vil være et planleggingsmøte om VTM-prosjektet mellom UiO/EA, UiO-ledelsen, KHM og KD medio november.

III. Arbeid i KHMs delprosjekter

KHMs interne arbeid i de fire delprosjektgruppene er videreført etter plan, og planer konkretiseres nå på bakgrunn av startbevilgning på statsbudsjettet.

I delprosjekt nye utstillinger er det fokus på utvikling av opplevelseskonsepter for utstillingenes ulike deler. Dette arbeid pågår til dels også sammen med arkitekten og prosjektledelse fra UiO/EA, da disse opplevelsene henger tett sammen med byggets arkitektur og bruk av bygget. Flere av de utfordringer som prosjektet gjennom brukermedvirkningen i forprosjektet har meldt til Statsbygg, har gjennom utstillingsarbeidet blitt adressert og skissert nye løsninger på (spesielt utgangen fra utstillingene, laboratorieområdet, hagegangen og tilgang til særutstillingsområdet). Disse løsningsforslagene er gjennomgått med alle delprosjektene, UiO/EA og Statsbygg. Det er enighet hos alle at de nye løsningene ser lovende ut, men de bibeholdes på et skissenivå til byggeprosjektet går i gang med et revidert forprosjekt og disse løsningen kan utredes og implementeres mer detaljert. Arbeidet med opplevelseskonsepter vil fortsette gjennom hele 2019 og et godt stykke inn i 2020.

Et annet stort arbeid som videreføres gjennom hele 2019 og videre i 2020 er utviklingen av det faglige innholdet. Sammen med museets gruppe for vikingtidforskning (ViS) og andre interne vikingtidforskere arbeides det med en ny versjon av «Master-synopsis» som senere i november skal kvalitetssikres av prosjektets internasjonale referansegruppe på faginnhold.

Delprosjekt forskningssenter vikingtid fokuserer høsten 2019 primært på arbeid knyttet til funksjonskrav iht. bygg og utstyr.

Delprosjekt sikring, klima og logistikk arbeider med planlegging av relokaliseringen av gjenstander på Vikingskipshuset, plan for 3D-dokumentasjon av hele samlingen på VSH, forberedelse til veiing av Gokstadskipet og tømning av innhold i Osebergskipet. Det arbeides i oktober – desember med demontering og dokumentasjon av gravkammeret til Gokstadskipet.

Delprosjekt kommunikasjon, branding og kommersiell profil arbeider gjennom høsten med beskrivelser av det nye museets kommersielle profil og beskrivelser av profilen på de ulike tilbudene som museumsbutikk, kafé/restaurant, aktiviteter og arrangement. Det planlegges også for informasjonsmøte for Bygdøynaboene om planene for nytt museum.

IV. VTM-prosjektets møter/reiser september 2019 – oktober 2019.

Følgende møter/reiser har vært gjennomført i perioden:

- Ett (1) møte i *KHMs styringsgruppe for VTM-prosjektet*
- Tre (3) møter i *Kontaktforum* (felles koordineringsorgan SB, UiO/EA og KHM for VTM-prosjektet). Disse møtene foregår uten Statsbygg på nåværende tidspunkt i avvente oppstart av byggeprosjektet.
- Studiereise til Reykjavik (Nationalmuseet, Sagamuseum og utstillingen Reykjavik 871) i forbindelse med research på vikingtidsutstillinger, butikkløsninger og etablering av nettverk.

Det er løpende virksomhet i KHMs egen prosjektorganisasjon - koordineringsgruppen, delprosjektgrupper og særmøter tilknyttet de ulike aktiviteter i delprosjektgruppene.

Det har i perioden ikke vært holdt møter i *UiOs styrings- og koordineringsgruppe for VTM-prosjektet* eller *Prosjektrådet* (VTM-prosjektets høyeste organ med repr. fra SB, UiO, KHM og departementene).

GJO, 28.10.19